

DOI: [https://doi.org/10.18524/2410-2601.2024.1\(41\).316160](https://doi.org/10.18524/2410-2601.2024.1(41).316160)

УДК 82–311.6:130.2

Олена Колесник, Марина Столяр

ІСТОРИЧНІ ТА ПАРАІСТОРИЧНІ ЖАНРИ ЛІТЕРАТУРИ

У статті розглядається специфіка історичного жанру літератури, а також жанрових утворень, які сполучають інтерес до історичних постатей, подій, антуражу з намаганням відійти від слідування суто науковим даним та широко використати авторську вигадку. В ряді випадків відбувається вихід за межі власне історичного жанру, що ми пропонуємо позначити як «параісторичний» підхід. До таких параісторичних жанрів можуть бути віднесені альтернативна історія в її різних варіантах, історичне фентезі, криптоісторія, історіографічна метафікція тощо. При цьому історичні та параісторичні піджанри можуть вступати у взаємодію з такими жанрами як наукова фантастика, фентезі, детектив, військова проза, любовний роман тощо. При всьому розмаїтті результатуючих текстів здається можливим класифікувати їх за принципом підходу до історичного матеріалу: 1) як до основного об'єкту відтворення та зображення, 2) як до відправної точки для інтелектуальних спекуляцій. В цьому і полягає основна відмінність історичних та параісторичних жанрів та піджанрів.

Ключові слова: історична проза, альтернативна історія, криптоісторія, метафікція.

Постановка проблеми. Поняття «історичний жанр» в літературі відноситься до тих, які здаються інтуїтивно зрозумілими. Однак, при уважному розгляді теми виникають певні питання. Одним з них є співвідношення часу написання твору та часу, в якому відбувається його дія. В критичі висловлювалася думка, що їх мають розділяти п'ятдесят, або, щонайменше, двадцять п'ять років (хоча обидві ці цифри здаються досить довільними). Іншим критерієм може виступати звернення автора не до власного досвіду, а до дослідження джерел. В будь-якому разі, передбачається досить значний часовий проміжок. Однак, деякі письменники позиціонують в якості історичних твори, дія яких відбувалася лише на якихось п'ять років раніше часу написання. Тут в якості жанрового критерію виступає точна прив'язка сюжету до конкретної дати та відповідного неповторного стану світу.

Наступним аспектом є час сприйняття твору реципієнтом. Твори, які під час написання описували сучасне автору життя, все більше уходять в глибоке минуле, і можуть починати сприйматися наступними поколіннями як історичні (Lynda Adamson).

Наступним проблемним моментом є розмаїтість авторських підходів до історичного матеріалу – від намагання з майже науковою точністю відтворити певну епоху, і до вільної фантазії, яка лише використовує певні історичні імена та реалії. Тому здається можливим і навіть бажаним виокремити власне історичний жанр, який тягнє до максимально точної реконструкції суттєвих рис минулого, та численні варіанти

«параісторичних» художніх та науково-художніх форм, де історія використовується в якості відправної точки для авторських спекуляцій.

Історичному жанру та його формам присвячена значна критична література. Серед найбільш релевантних по відношенню до нашої тематики слід назвати твори таких авторів як Г. Вайт, Е. Руссело, Г. Шо (форми історичного роману), Д. Шмид (нон-фікшн), В. Дж. Колінз, К. Сінгльз, К. Хеллексон (альтернатива), Н. Геверс (історичний та фантастичний жанри), Л. Хатчен (історіографічна метапроза). Однак постійне виникнення нових творів та цілих напрямів та тенденцій, а також необхідність осмислення художньої творчості в ширшому контексті сучасної культури, обумовлюють необхідність подальших студій. Тому завданням дослідження є розгляд таких жанрових форм як альтернативна історія, історичне фентезі, криптоісторія, криптобіографія, турбореалізм тощо, які пропонуються позначати як параісторичні жанри та піджанри літератури.

Виклад основного матеріалу. Виникнення *історичного жанру* у власному сенсі слова зазвичай пов'язується з періодом романтизму, зокрема, з творчістю таких майстрів як В. Скотт та В. Гюго. Саме в цей період відбулася зміна підходу до інтерпретації фактичного матеріалу, а саме – виникла настанова на якомога більшу точність зображення особливостей перебігу конкретного періоду в конкретній місцевості.

Однак, виникнення жанру було б неможливим, якщо б на просторах Європи (і не тільки Європи) не існувало стійкої традиції збереження та передачі історичної інформації.

Ймовірно, людство зверталося до власного минулого протягом всього часу свого існування. Як глибина історичної пам'яті, так і факти, які поставали гідними запам'ятовування, могли суттєво ризнитися. Однак, є певні спільні тенденції. Зокрема, в багатьох традиційних суспільствах велике значення надавалося генеалогіям, які мали визначити не тільки походження, але й сутність певної людини в її самоусвідомленні та в стосунках з іншими. Інколи важливими були також генеалогії породистих тварин (коней, собак). З появою писемності з'явилися хроніки та історичні чи псевдоісторичні компіляції, а також записи міфоепічних творів, в яких містилася більш чи менш достовірна фактична інформація. В Європі характерним прикладом є поеми Гомера, які мали історичний характер вже на час свого створення. Паралельно виникає історична проза, в якій не завжди можна чітко відділити наукове та художнє.

Протягом багатьох століть античні сюжети (як міфічні так і реальні) слугували для європейських авторів невичерпним джерелом сюжетів. Однак при цьому навіть при зверненні до образів реальних особистостей широко використовувалася фантазія. Про це свідчать хоча б численні оповіді про Олександра Македонського, поширені не лише в християнському, але й в ісламському світі, в яких головний герой опускався на дно моря та літав на гіпогрифах. В китайській традиції цілком історична подорож до Індії буддійського монаха Сюанцзана перетворилася в «Подорож на Захід», твір в жанрі фентезі.

Однак, поступово всередині цих «до-історичних» жанрів починає формуватися власне історичний підхід. Одним з прикладів можуть бути хроніки В. Шекспіра, в яких ступінь вільності тлумачення фактів не більший, ніж у середньому сучасному історичному романі. Велику увагу до минулого та його особливого таємничого антуражу проявляли автори готичних романів, які були серед тих, хто підготував європейського читача до занурення в глибини часу.

Високий романтизм привніс інтерес не просто до минулого, а до абсолютно конкретного часу та простору з усіма його прикметами. Найчастіше автори бралися за історію власного народу, нерідко моделюючи її на кшталт космогонічного міфу. Іншою привабливою темою було дослідження максимально чужого та незвичного, прикладом чого є як орієнталізм, так і мода на «екзотичні» європейські країни, такі як Шотландія.

Саме зорієнтованість авторів на якомога більш точне відтворення специфіки епохи та колориту країни, намагання створити ретельно вписане переконливе тло, на якому можуть розгортатися хай би які фантастичні долі персонажів, відрізняє «справжній» історичний жанр від «до-історичного».

Оскільки йдеться про художню літературу, очевидно є наявність в тексті авторської вигадки. Баланс фактичного та фантазійного може бути дуже різним – від наукової точності документальної прози, де практично нема вигаданих персонажів та подій, і до вільної фантазії на певну історичну тематику. «Традиційний» історичний роман вальтер-скоттівського зразку передбачає опис значних історичних подій та особистостей в якості тла, на якому розгортається приватне життя персонажів, які могли мати прототипів, а могли бути просто витворами авторської уяви. Роман такого типу має два найпоширеніших варіанти. Перший з них – це оптимістична трагедія, де особисте приноситься в жертву загальному, і життя героя приноситься на вівтар країни чи нації. Другий – хепі-енд для головних героїв, особисте щастя яких є запорукою виживання народу навіть в найтяжчі часи, як то бачимо в «Чорній раді» П. Куліша.

Історичний жанр до нашого часу залишається одним з найпопулярніших. Відповідно до орієнтації автора на різну цільову аудиторію виникає цілий спектр його різновидів та піджанрів, які, в свою чергу, можуть взаємодіяти та «гібридизуватися».

Досить помітним є поділ історичних творів за віком потенційного читача. Тут виділяються твори, орієнтовані на дітей та підлітків. Вони можуть містити елементи фантастики, зокрема, подорожі в часі, завдяки яким персонажі-сучасники опиняються в певному історичному періоді, що дає їм можливість побачити його власними очима та оцінити з позиції сьогодення. Іншим популярним варіантом є дитячі історичні детективи, на зразок «римської серії» К. Лоренс.

На переважно чоловічу аудиторію орієнтовані *військово-історичні твори* та *«морська проза»* (nautical fiction), майстрами якої є С. С. Форестер та П. О'Бран. Переважно «жіночим» є *історичний любовний роман*. Очевидно, що в «класичному» історичному романі майже завжди присутні любовна лінія, але під історичним любовним романом розуміємо такий, де тло може

бути доволі умовним, а основний акцент ставиться на описах почуттів та стосунків героїв. Їхнє кохання може розгортатися в різних сетінгах, найбільш поширеними з яких в західній традиції є середньовічний, тюдорівський, вікторіанський, до яких зараз додається ще й епоха вікінгів та деякі інші.

Історичний жанр може легко вступати у взаємодію з іншими – зокрема, з детективом, фантастикою, фентезі. Інколи при цьому історична складова залишається вагомою, і ми можемо розглядати цей текст як історичний, незважаючи на те, що він до цього не зводиться. Наприклад, при всій жанровій складності постмодерного «Імені троянди» У. Еко, він містить достатньо точного фактичного матеріалу, щоб слугувати багатим джерелом інформації щодо середньовічних італійських монастирів.

Історичний детектив на даний момент є одним з найбільш популярних жанрів, про що ми вже писали в інших дослідженнях [Колесник 2023].

Історичні піджанри тяжіють до одного з двох полюсів – максимальної історичної точності та максимального польоту фантазії. До першого з них близька документальна проза, до другого – альтернативна історія та історичне фентезі. Хоча на практиці все може бути значно складніше – начебто добросовісне дослідження інколи створює правдоподібний фальсифікат, а жанрова фантастика дозволяє краще зрозуміти минуле.

Документальна проза, або нон-фікшн чи факшн (faction), передбачає звернення до образів реальних історичних осіб, подій, реалій повсякденності. класичним прикладом вважається «Хіросіма» Дж. Герсі. Близькі до цього типу також белетризовані біографії, такі як «Я, Клавдій» Р. Грейвза.

Реконструкція подій минулого є жанровим маркером історичного роману як такого. Однак, **роман-реконструкція**, який можна розглядати як одну з форм документального роману, наочно демонструє механізм авторського дослідження. Зокрема, характерною прикметою є наявність як мінімум двох сюжетних ліній, одна з яких присвячена белетризованій біографії основного героя, а друга – подорожі автора по його слідах. Проходячи той самий шлях, він має можливість, з одного боку, наблизитися до давніх подій та відділити правду від нашарувань, а з другого – оцінити характер змін, які відбулися зі світом. Прикладом є роман К. Рансмайра «Жахи льодів та темряви», присвячений першовідкривачам Землі Франца-Йосифа. Більш складний характер носить «У дикій глушині» Дж. Кракавера, де особистий досвід автора та долі різних людей зливаються в філософсько-художнє дослідження прагнення багатьох людей розчинитися в природі.

До протилежного полюсу тяжіють твори, в яких присутня історична інформація та/або історіософські роздуми, але які при цьому значно відхиляються від жанрової «магістралі». Позначимо такі твори як параісторичні. Це різні жанри та піджанри, доволі відмінні між собою, які відрізняються своїм тяжінням-відштовхуванням від історії.

Якщо роман-реконструкція зближується з наукою тим, що намагається найточнішим чином відтворити події «як вони були», то завдання жанру **альтернативної історії** (паралельної історії тощо) – в тому, щоб якомога

достовірніше з'ясувати причинно-наслідкові зв'язки подій певного історичного періоду, подумки змінити ключовий фактор та описати результуючі події.

Альтернативна історія знаходиться на межі історичного жанру з науковою фантастикою. Ідея полілінійності історичного процесу тут накладається на гіпотезу існування паралельних світів – в даному випадку, таких, що мають спільне минуле, але «розщеплюються» в точці біфуркації значних історичних подій. В романських мовах термін *uchronie*, *ucronia*, *ucronia* використовується в якості синоніміа альтернативної історії. В англійській мові *uchronia* може розумітися ширше і позначати не лише альтернативу як таку, але й твори про паралельні світи, ретрофутуризм тощо.

Одним з перших прикладів жанру вважають «Історію» Тита Лівія, де в книзі IX він робить припущення щодо можливого перебігу подій, якби Олександр Македонський прожив довше та оголосив війну Риму, в якій потерпів би поразку. Інший цікавий ранній зразок міркувань на історико-альтернативні теми – твір П. Даміані «De Divina Omnipotentia», де задається питання, чи може всемогутній Бог змінити минуле.

По-справжньому популярним жанром альтернативна історія стає починаючи з середини ХХ ст. Інколи твори цього типу класифікують за «фізичним» принципом, розділяючи подорожі в часі та паралельні світи мультиверсуму. але на практиці таку класифікацію можна провести далеко не завжди. Оскільки, по-перше, існують проміжні форми, в яких подорожі в часі приводять до формування нових паралельних світів. По-друге, в центрі уваги автора може бути не «фізична» основа, а гуманітарна. Деякі з таких творів є суто пригодницькими, інші – психологічними, але наявній також і напрям, доволі близький саме до історичного жанру, де автори демонструють не лише знання фактів, але й серйозне історіософське осмислення подій.

Від альтернативної історії як такої слід відрізнити *ретрофутуризм* – твори, дія яких відбувається в майбутньому по відношенню до часу їх створення, але в минулому по відношенню до сучасного реципієнта. Характерними прикладами є ті, де дата подій винесена в заголовок – «1984» (1949) Дж. Орвелла, а також фільм «2012» (2009).

Цікавим варіантом є *рекурсивна альтернативна історія*, вона ж – альтернативна альтернативна історія. В цьому піджанрі хтось із мешканців альтернативного світу розмірковує про варіанти історії та вдається до припущень, яким міг би бути інший перебіг подій. При цьому не обов'язково, щоб вони повністю вгадували наш світ в усіх деталях, і не обов'язково, щоб «наш» варіант здавався їм гарним. Одним з перших прикладів є твір В. Черчіля «Якби Лі не виграв битву під Геттсбергом», де описані США, в яких в Громадянській війні переміг би Південь, а в якості альтернативи висувається припущення про розвиток подій при перемозі Півдня. Аналогічний прийом використовує Ф. К. Дік в романі «Людина у високому замку».

Далі від історичного жанру і ближче до фантастичного та пригодницького знаходяться твори, в яких запроваджується тема «патруля часу», який має слідувати за тим, щоб історія йшла «правильним» шляхом.

З темою мультиверсуму, світи якого розділені часом та простором, але вступають у взаємодію, пов'язаний жанр *паратаймового трилера*, представлений творами Дж. Барнса, М. Куланда, Ф. Лейбера, М. МакКоллума, Р. Мередіта та деяких інших.

До альтернативної історії може наблизитися піджанр фантастики та *фентезі про «потраплянців»*. В більшості випадків йдеться лише про пригоди нашого сучасника в різних історичних епохах. Але, починаючи вже з «Янки у Коннектикуту при дворі короля Артура» Марка Твена, акцент може переноситися на відмінності цінностей, цивілізаційний конфлікт та можливість спрямувати або прискорити розвиток суспільства. В більш «історизованих» варіантах такий сюжетний хід дозволяє розумовий експеримент стосовно розвитку певної країни. Це особливо помітно, якщо йдеться про потрапляння в минуле не одного персонажа, а цілої групи. Так у С. М. Стірлінга йдеться про потрапляння групи сучасних людей в бронзовий вік.

Професійні історики, зазвичай, скептично ставляться до подібних розумових експериментів, однак, при достатньому рівні історичної компетентності автора, вони можуть допомогти розібратися з чинниками реальної історії та змоделювати сценарії перебігу подій, які матимуть потенційну прогностичну цінність. Розквіт «альтернативи» настав у другій половині ХХ ст., коли й історики-науковці, й письменники звернулися до переосмислення причин двох світових війн та до пошуків гіпотетичних можливостей іншого розвитку подій. В українській літературі ми маємо віртуальну інставацію національної історії, як то у «Дефіляді в Москві» В. Кожелянка.

Альтернативна історія є цілком визначеним жанром, але, як завжди, окрім класичних зразків, є й перехідні. Зокрема, вона має спільну територію з *історичним фентезі*. Цей жанр визначається тим, що поєднує достатньо кваліфікований опис певного історичного періоду з суто фантастичними елементами (магія, дракони тощо).

В одних випадках йдеться про світ, схожий на наш, але альтернативний, причому наявність магії і є основною відмінністю. Прикладом може слугувати «Джонатан Стрейндж та містер Норрелл» С. Кларк. В іншій версії йдеться про магійний елемент в нашому світі. Якщо йдеться про те, що ця магія якось чинно зникла, то такі твори можуть наближуватися до жанру криптоісторії. Наприклад, у «Зламаному мечі» П. Андерсона йдеться про ранньосередньовічний світ, з якого зникає магія через християнізацію. Або ж стверджується, що магія не зникла, а лише сховалася від всіх, крім невеликої кількості присвячених. Такий варіант близький до жанру сучасного або міського фентезі.

Найбільш типовим сетінгом для фентезі довго був середньовічний або псевдосередньовічний, добре представлений Дж. Р. Р. Толкіном. Однак, існують різноманітні інші варіанти: доісторичний (М. Пейвер), кельтський (Л. Александер) тощо. Останнім часом набирають популярність твори фентезі, присвячені Новому часу європейської історії. «Порохова фентезі», або мушкети та магія, антураж якого відповідає XVI–XVIII ст., представлена книгами Р. Говарда, В. Кінга, Д. М. Корніша

та інших. XIX ст. у фантастиці – це не лише стімпанк, але й меннерпанк, фентезі з газовими ліхтарями, вікторіанська готична казка тощо, які мають свої прикмети, але на практиці нерідко важко розрізняються між собою. Крім того, існує європейський орієнталізм, а також не-європейське історичне фентезі. Зокрема, в Китаї поширені фільми жанру уся, а в Японії історичне фентезі нерідко зустрічається в аніме, манзі та ранобе.

В цілому, ці розмаїті жанри працюють на ознайомлення реципієнта з історією, але водночас через наявність фантастичного елемента, таке ознайомлення може бути фальсифікованим через нездатність невідомого читача розрізнити «справжню» інформацію та авторську вигадку.

Тут ми виходимо на таке поняття як *псевдоісторія*. Воно здебільшого стосується не художньої літератури, а текстів, які претендують на науковий характер, проте не дотримуються критеріїв науковості. Часто псевдоісторичні твори пов'язані з певними ідеологічними чи політичними замовленнями, які потребують радикального переосмислення минулого. «Офіційна версія» подій оголошується фальсифікованою, але замість неї пропонується не правда, а інший фальсифікат. Характерними прикметами псевдоісторії є або некритичне ставлення до міфів, коли бажане видається за дійсне. Або ж, навпаки – деміфологізація за принципом «все було навпаки». Але ж застосовувати евгемеризм слід дуже обережно, знаючи як закони наратології, так і дані історії та археології, і вже ні в якому разі не підганяючи їх під бажаний результат (чим грішать етноцентричний та феміністичний ревізіонізм). Слід зазначити, що псевдоісторія активно впливає на тематику та ідейне наповнення художніх творів.

В жанрі *криптоісторії* (*secret history*) дія відбувається в нашому світі, але реальні історичні факти пояснюються альтернативними причинами. Ці причини можуть бути цілком реалістичними і теоретично можливими, однак не задокументованими а тому не доведеними. А можуть бути цілком неймовірними. Інколи під криптоісторією розуміють лише той варіант, де ці приховані причини є відверто фантастичними чи окультистичними.

У «м'якій формі» це «теорія змови» (починаючи від «Рукопису, знайденого у Сарагосі» Я. Потоцького). У «сильній формі» відбувається змикання з історичною фентезі. Жанр *крипто* може відноситися не тільки до історії, але й до сучасності. При цьому завдяки: 1) об'єктивному існуванню численних «темних» місць та «заборонених» тем в історичних подіях, 2) таланту й ерудиції авторів, 3) зростаючій некритичності реципієнтів, нерідко відбувається розмивання кордонів між криптоісторією як формою розумової гри та «справжньою» історією.

До криптоісторії наближується *криптобіографія*: головним героєм тут є відома історична особа, з якою відбуваються події, теоретично можливі, але документально не зафіксовані («Коли Ніцше плакав» І. Ялома, «Інтерпретація вбивства» Дж. Рубенфельда та ін.). Цей жанр є характерним для постмодерного розмивання меж реального й уявного, документального та художнього.

Інший варіант – коли з реальною історичною особою відбуваються події малоімовірні, або ж взагалі неімовірні – є доволі характерним для *турбореалізму*. Цей термін не є загальноприйнятим, але використовується для позначення типу інтелектуальної філософсько-психологічної фантастики, в якій наш світ зображується як непізнана віртуальність. При такій настанові кордони реального та нереального, історичного та неісторичного, реалістичного та фантастичного стають майже неіснуючими. Так, в визначальному для напряму романі А. Лазарчука та М. Успенського «Подивись в очі чудовиську», поет М. Гумільов не гине, а стає членом таємної організації, яка рятує світ від рептилоїдів та їх поплічників.

В англійській культурі термін турбореалізм в літературному контексті не використовується. Однак, на практиці цей напрям наявний. Зокрема, саме до нього можна віднести роман Д. Сіммонса «П'яте серце», де автор зводить в одній реальності літературного героя Шерлока Холмса та реального письменника Генрі Джеймса. «Родзинка» полягає в тому, що сам Холмс здогадується, що він є літературним героєм. Ким тоді є «реальні історичні» персонажі, які опиняються поруч з ним? Така постановка питання дозволяє автору з різних боків розглянути сутність буття в його різних формах – від біологічного до культурного.

Цей піджанр змикається з *історіографічною метафікцією* (метапрозою), терміном, запровадженим Л. Хатчеон для опису жанру, доволі популярного в 1960–1990-х [Hutcheon 1989]. Тут до історичної проблематики застосовується постмодерністський підхід, де авторів цікавить не стільки історія сама по собі, скільки її історіографічний опис. Прикладами можуть слугувати «Ім'я троянди» У. Еко, «Жінка французького лейтенанта» Дж. Фаулза, «Англійський пацієнт» М. Ондатже та деякі інші знакові романи.

Оскільки постмодернізм відходить у минуле, ймовірно, змінюючись метамодернізмом, варто чекати виникнення нових напрямів та жанрових форм історичної прози.

Висновки. Як було показано вище, жанрове розмаїття літературних осмислень та переосмислень минулого є значним. Здається можливим класифікувати їх за принципом підходу до історичного матеріалу: 1) як до основного об'єкту відтворення та зображення, 2) як до відправної точки для інтелектуальних спекуляцій. В цьому і полягає основна відмінність історичних та параісторичних жанрів та піджанрів.

Параісторичні жанри літератури презентують читачу цілий спектр підходів – від встановлення як все було – до того, як воно *могло бути* – і далі, до того, як воно *не могло бути, але...* В своїх кращих проявах вони здійснюють цікаві розумові експерименти, де звичка сучасної людини до моделювання віртуальностей переноситься з цифрового світу в фізичний, який постає таким само непевним. Характеристики параісторичних жанрів та їхній вплив на картину світу заслуговують на подальше дослідження.

Список використаної літератури

- Колесник, О. (2023) *Історичний детектив та історія як детектив: до питання міжжанрового синтезу*, в: *Наукові записки НаУКМА. Історія і теорія культури*, т. 6. Київ, НаУКМА, сс. 39–44.
- Hutcheon, L. (1989) *Historiographic Metafiction. Parody and the Intertextuality of History*, in: *Intertextuality and Contemporary American Fiction*. Ed. O'Donnell, P., and Robert Con Davis. Baltimore, Johns Hopkins University Press, pp. 3–32.

Olena Kolesnyk, Maryna Stoliar

HISTORICAL AND PARA-HISTORICAL GENRES OF LITERATURE

The article examines the specifics of the historical genre of literature, as well as genre variants that combine interest in historical figures, events, entourage with an effort to move away from following purely scientific data and widely use the author's fiction. In a number of cases, there is a departure from the boundaries of the actual historical genre, which we propose to designate as a "parahistorical" approach. Alternative history in its various forms, historical fantasy, crypto-history, historiographical metafiction, etc. can be attributed to such parahistorical genres. At the same time, historical and para-historical subgenres can interact with such genres as science fiction, fantasy, detective, military prose, romance, etc. With all the diversity of the resulting texts, it seems possible to classify them according to the principle of approach to historical material: 1) as the main object of reproduction and representation, 2) as a starting point for intellectual speculation. This is the main difference between historical and parahistorical genres and subgenres.

Keywords: *historical prose, alternative history, cryptohistory, metafiction.*

References

- Kolesnyk, O. (2023) *Istorychny detektyv and istoriia yak deteknyv: do pytannia mizhzhannrovoho syntezu* [The historical detective and history as a detective: to the problem of inter-genre synthesis], in: *NaUKMA Research Papers. History and Theory of Culture*, v. 6, Kyiv, pp. 39–44.
- Hutcheon, L. (1989) *Historiographic Metafiction. Parody and the Intertextuality of History*, in: *Intertextuality and Contemporary American Fiction*. Ed. O'Donnell, P., and Robert Con Davis. Baltimore, Johns Hopkins University Press, pp. 3–32.

Стаття надійшла до редакції 24.05.2024

Стаття прийнята 01.06.2024